

Kaz Dağı (İda Dağı)

BALIKESİR

Kaz Dağı (İda Dağı)

Edremit Körfezi'nin Kuzeyinde bulunan Kaz dağları 21.300 hektarlık alanıyla deniz ve yeşilin tarihi dengeler ile doğanın kucaklaştığı zengin fauna ve florası ile ülkenin görülmeye değer yerlerindendir. Kazdağlarına ilçenin dört noktasından ulaşılabilir. Bunlar Zeytinli, Kızılkçeili Köyü, Güre Köyü ve Altınoluk istikametinden çıkan orman yollarıdır.

Kazdağı Milli Parkı

Yeri:Balikesir ili, Edremit İlçesi sınırlarında, Edremit Körfezi'nin kuzeyinde bulunmaktadır.

Ulaşım: Milli Park alanına, Balıkesir'den 230 nolu, Çanakkale'den 24 nolu karayolu ile ulaşmaktadır. Saha, Çanakkale'ye 123 km.,Balıkesir'e 92 km. mesafededir.

Yörenin Tarihçesi: Kazdağı tarih öncesi yıllarda da çeşitli medeniyetleri barındırmış muhtelif tarihlerde kentler, kasabalar kurulmuş ve yıkılmıştır. Bilinen tarihi MÖ 2000 yıllarında başlar. Bu tarihlerde Thebe şehri, Lyrnessos şehri, Khrysa şehri, Killa Şehri, Anderia şehri, Antandros şehri, Adramytteion şehri, Astria şehri, Gargara şehri gibi şehirler kurulmuş bunlardan bir çoğuda Truva savaşları sırasında yok edilmişlerdir.

Homeros İlyada'sında İda Dağı (Kazdağı) için 'Bol pınarlı vahşi hayvanlar anası' diye bahsetmektedir. Kazdağı'nın her yerinden kaynaklar çıkmaktadır. 1500 mt rakımda dahi yaz kış suyu olan kaynaklar mevcuttur. Edremit, Akçay ve Altınoluk'un buz gibi soğuk ve bol içme ve kullanma suyu Kazdağı'nın eriyen kar sularıdır. Kazdağları'ndan gelen orman havası ile denizin iyotlu ve oksijen miktarı yüksek havası birleşince Altınoluk Şahinderesi boğazı civarı oksijen çadırı şeklinde ifade edilmektedir. Dünyanın oksijen bolluğu yönünden ilk üç yerinden biri olduğu tespit edilmiştir.

İda Dağı (Kazdağı), dünyada mitoloji ve efsaneler Dağı olarak bilmektedir. Kazdağlarındaki üç efsaneden biri Yunan efsanesi (İlyada) diğerleri Sarıkız ve Hasan ile Emine' nin aşk öyküleri olan iki Türk efsanesidir.Yunan Mitolojisinde Paris'in Altın Elmayı Afrodite'ye vermesi sonucu, dünyada ilk güzellik yarışmasının yapıldığı yerdir. Bilindiği gibi, bu güzellik yarışması getirdiği sonuçları itibarıyla, tarihte meşhur Troia savaşlarının çıkmasına neden olmuştur.

Özellikleri: Ege Bölgesi ile Marmara Bölgesini birbirinden ayıran,antik çağlarda "İda Dağı" olarak anılan Kaz Dağı, Biga yarımadasının en yüksek kütlesidir.

Kaz Dağının üzerine yerleşmiş, kuzey-güney istikametine uzanan derin vadi ve kanyonları, flora ve fauna açısından

zengin bir potansiyel arzietmekte, özellikle de bitki örtüsünün taşıdığı biyolojik çeşitlilik ana kaynak değerini oluşturmaktadır.

Hayvan Türleri: Ayı, Karaca, Yaban Kedisi, Su Samuru, Sincap,Yarasa, Kirpi, Tavşan, Porsuk, sansar, Tilki, Yaban Domuzu, Kartal, Doğan, Atmaca,Şahin, Keklik, Tahtalı, Çulluk ve Balık cinsleri, Alabalık ve sazan türleri bulunmaktadır.

Bitki Örtüsü: Üst tabakada 600-700 rakımlar arasında Kızılçam hakimdir. Üst rakımlarda Karaçam, Kayın, Gökmar asli ağaç türleridir. Kestane Meşe, Kızılağaç, Çınar ağaçları bulunmaktadır. Alt tabakada Sistus(Laden), Erika, Karaçalı, Böğürtlen, Sarmaşık bitkileri ile Kekik, Adaçayı, Sumak gibi tıbbi bitkiler açısından da çok zengindir.

Mevcut Hizmetler ve Konaklama: Milli Parkın bitki zenginliği ve doğal peyzaj değerlerini sunduğu vadilerde düzenlenen günübirlik kullanım alanlarında, günübirlik rekreasyonel hizmetler sunulmaktadır.

Milli Park mahalli yetkilerinin göstereceği kontrollü noktalarda çadırıla ve karavanıla konaklama yapılabilir.

Endemik Bitkiler Nedir?

Endemik bitkiler, sadece belirli bir coğrafi bölgede doğal olarak yetişen bitki türleridir. Balıkesir, zengin bitki örtüsüyle Türkiye'nin çeşitlilik açısından zengin illerinden biri olarak öne çıkıyor. Özellikle Kaz Dağları'nın eteklerinde ve yaylalarında nadir bulunan birçok endemik bitki türü bulunmaktadır.

Balıkesir'in Biyoçeşitliliği ve Ekosistem İçindeki Yeri

Bu endemik bitkiler, sadece Balıkesir'in doğal güzelliklerini zenginleştirmekle kalmaz, aynı zamanda bölgenin biyoçeşitliliğine de katkı sağlar. Yerel ekosistemler için önemli olan bu bitki türleri, habitatlarını korumak ve çeşitli canlıların yaşamlarını sürdürebilmeleri için önemli bir rol oynarlar. Balıkesir'in ekosistemlerindeki bu özel bitkiler, bölgenin biyolojik dengesini korumada kritik bir rol oynarlar.

BİTKİ ADLARINDA YÖREDEN YANSIMALAR

Balıkesir'de bulunan endemik bitkilerin büyük çoğunluğu Kaz Dağları'nda yer aldığı için Balıkesir va Çanakkale'yi birlikte ele almak gerekiyor. Çanakkale ve Balıkesir'in endemik bitkilerinden bir bölümü antik Troya kent ve uygarlığından isimlerini almışlardır: Çanakkale: Achillea fraasii var trojana, Beta trojana var. trojana (Troya pancarı), Digitalis trojana (Troya yüksük otu), Ranunculus pedatus subsp. trojanus (Troya düğünçiçeği), Sideritis trojana (Troya yayla çayı). Balıkesir: Armeria trojana, Carduus nutans subsp. trojanus (Troya devedikeni), Galium trojanum (Troya yoğurt otu) bunlardandır.

Bazı endemik bitkiler Kazdağının antik dönem ve günümüzdeki ismiyle isimlendirilmişlerdir: Çanakkale: Erysimum idaea, Jasione idaea (Kazdağı uyuzotu). Balıkesir: Astragalus idaea (Kazdağı geveni), Hieracium idae (Kazdağı mercangüşü), Hypericum kazdagensis (Kazdağı koyunkıranı) bunlara örnektir.Balıkesir'in endemik bitkilerden biri bilimsel ismini Kazdağının zirvesi olan Gargaros (Kartalçimeni) yöresinden almaktadırlar: Bu bitki Crocus gargaricus (Gargaros çiğdemi)'tur.Endemik bitkilerden bir bölümü isimlerini yörenin ırmaklarından almaktadır. Balıkesir: Hieracium scamandris (Karamenderes mercangüşü), Verbascum simavicum (Simav Çayı Sığırkuyruğu). Çanakkale: Verbascum scamandri (Eskimenderes sığırkuyruğu) bu bitkilere örnektir.Balıkesir endemik bitkilerinden birisi Troya savaşının önemli kahramanlarından biri olan Odysseus'un ismini taşımaktadır. Bu bitki Centaurea odyssei (Odysseus peygamber çiçeği) dir.

TEHLİKEDEKİ ENDEMİK BİTKİLER

Çanakkale ve Balıkesir'in tehlike altındaki bitkileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (8, 9). Tablonun incelenmesiyle de görüleceği gibi Kazdağında yetişen bitkiler yoğun bir tahribatla karşıkarşıyadırlar. Milli Park sınırları içerisinde olmasına karşın herkesin kolayca girebildiği ve yok olmak üzere olan endemik bitkilerini toplayabildiği bir dağdır Kazdağı. Hatta bu toplama faaliyeti evsel tüketimi aşmış, nadir bitkiler pazarlarda satılır hale gelmişlerdir. Kazdağının doruğuna adım attığınızda, yasak olmasına rağmen ızgarasını yakmış, rakısını yudumlayan keyif erbabının yanısıra, torbalarını dağın nadir bitkileriyle tika basa doldurmuş insanları ve hatta keçi sürülerini bile görebilirsiniz.

Centaurea sericea Peygamber Çiçeği Dursunbey'de

Papaver somniferum subsp. *pullatum* Haşhaş

Thymus pulvinatus Kekik Kazdağında bulunan Kapıdağı bölgesinde, 1500-1600 metreler

Endemik Bitkilerin Korunması ve Önemi

Ancak, endemik bitki türleri genellikle tehlike altındadır. İklim değişiklikleri, habitat kaybı ve insan etkisi gibi faktörler, bu nadir bitkilerin varlığını tehdit edebilir. Bu nedenle, Balıkesir'deki yerel yönetimler, çevre kuruluşları ve bilim insanları, bu endemik bitkilerin korunması için çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Balıkesir'in endemik bitki çeşitliliği, sadece bölgenin doğal güzelliklerini zenginleştirmekle kalmaz, aynı zamanda biyoçeşitliliğin korunması ve ekosistem dengesinin sürdürülebilirliği için de hayati bir öneme sahiptir. Bu bitki türlerinin korunması, sadece Balıkesir için değil, genel olarak dünya için önemli bir çaba gerektirir.

KAZ DAĞLARI ENDEMİK BİTKİ TÜRLERİ

Abies Equi Trojana
Kazdağı göknarı

Achillea fraasii S. troiana
Civan perçemi, Ayvadana

Allium kurtzianum
Yabani Sarımsak

Armeria Trojana Bokhari

Asperula sintenisii Achers ex
Bornm

Astragalus İdea Sirj
Geven

Centaurea Odyssei Wagenits
Peygamber Çiçeği

Cirsium Steriolepis Petrax

Avlanması yasak olanlar: A) Memelilerden (Geyik, dağkoyunu, dağkeğisi yavrusu, karaca yavrusu, yarasa, kirpi); B) Kuřlardan (Turaę, ehli kumrular, kerkenez, ęalıkuřu, guguk, ağağkakan, ęobanalatan, dişi sülün, yaban tavuğu, bülbül familyası, ęekirge kuşu, kırlangiğ, leylek, puhu, baykuş, sığırcık).